

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi verotusmenettelystä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi verotusmenettelystä annettua lakia, verohallintolakia, ennakoperintälakia ja varainsiirtovelolakia. Verotustietojen julkisuutta, salassapitoa, tietojen luovuttamista ja salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevien siirtymäsäännöksiä voimassaoloaikaa ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 1999 loppuun.

Esityksessä ehdotetaan myös, että verohallinnon ylläpitämän liike- ja yhteisötunnusrekisterin tunnistetiedot säädettäisiin julkisiksi.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan nykyisten verotuksen oikaisulautakuntien toimikautta jatkettavaksi heinäkuun 1998 loppuun.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

1.1. Verotustietojen julkisuus ja salassapitosäännökset

Verotusmenettelyä koskeva lainsäädäntö uudistettiin vuoden 1996 alusta. Verotustietojen julkisuutta ei kuitenkaan tuossa yhteydessä säännelty pysyväksi tarkoitettulla lainsäädännöllä.

Kumotun verotuslain (482/1958) säännöksiä verotustietojen julkisuudesta, salassapidosta, luovuttamisesta sekä salassapitovelvollisuuden rikkomisesta sovelletaan verotusmenettelystä annettuun lakiin (1558/1995) otetun siirtymäsäännöksen nojalla vuoden 1997 loppuun.

Vastaavat vuoden 1997 loppuun voimassa olevat siirtymäsäännökset sisältyvät myös ennakoperintälakiin (1118/1996), varainsiirtovelolakiin (931/1996) ja verohallintolakiin (1557/1995). Nämä koskevat ennakoperintärekisterin julkisuutta, ennakoperintärekisteristä poistamista koskevan tiedon julkaisemista ja tiedottamista, tietojen luovuttamista ennakonpidätyksen toimittamista varten sekä ennakoperintälain mukaista salassapitovelvollisuutta ja sen rikkomisesta säädettyä ran-

gaistusta. Varainsiirtoveroa koskevien tietojen ja asiakirjojen salassapitoon ja luovuttamiseen sekä salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sovelletaan asianomaisia leimaverolain (662/1943) säännöksiä. Verohallintolaisa ovat säännökset veroviranomaisten oikeudesta tietojen oma-aloitteiseen luovuttamiseen.

Esitystä verotustietojen julkisuutta koskevaksi lainsäädännöksi on valmisteltu sekä valtiovarainministeriössä että verohallituksessa samanaikaisesti oikeusministeriössä valmisteltavana olevan viranomaisten toiminnan julkisuutta ja salassapitoa koskevan lainsäädäntöuudistuksen kanssa. Yleistä julkisuuslainsäädännön uudistamista koskevaa esitystä ei kuitenkaan ole vielä annettu eduskunnan käsiteltäväksi. Myöskään verotustietojen julkisuutta, salassapitoa ja luovuttamista koskevaa esitystä ei näistä syistä ole vielä annettu. Tämän vuoksi verotustietojen julkisuutta koskevien siirtymäsäännösten voimassaoloaikaa ehdotetaan vielä jatkettavaksi. Siirtymäsäännökset olisivat voimassa toistaiseksi, kunnes verotustietojen julkisuutta koskeva laki annetaan. Ne olisivat kuitenkin voimassa enintään vuoden 1999 loppuun.

1.2. Liike- ja yhteisötunnusrekisterin julkisuus

Liike- ja yhteisötunnusrekisterin tiedot ovat voimassa olevan lainsäädännön nojalla salassa pidettäviä verohallinnossa. Salassa pidettäviä tunnistetietoja voidaan luovuttaa verohallinnosta vain rajoitetusti. Tilastokeskus hoitaa tällä hetkellä liike- ja yhteisötunnusrekisteriä koskevan tietopalvelun. Liike- ja yhteisötunnuksen luovuttamisesta annetun lain (1126/1990) nojalla verohallitus luovuttaa ylläpitämästään liike- ja yhteisötunnusrekisteristä laissa määritellyt, käytännössä oikeushenkilöitä koskevat tunnistetiedot tilastokeskukselle yleistä liike- ja yhteisötunnusrekisteriä varten. Lain mukaan jokaisella on oikeus saada tilastokeskukselta yleisen liike- ja yhteisötunnusrekisterin tiedot.

Liike- ja yhteisötunnusrekisterin tietojen salassapidolle verohallinnossa ei ole enää olemassa perusteita. Tunnus on julkinen muualla paitsi verohallinnossa. Tunnuksen salassapito on osin vaikeuttanut tiedonsiirtoa viranomaisten välillä. Tunnuksen salassapito on myös vaikeuttanut tiedonsiirtoa tiedonantovelvollisten ja verohallinnon välillä sekä verohallinnon asiakaspalvelua.

Tunnuksen julkisuus verohallinnossa on edellytyksenä yleisen tunnusjärjestelmän kehittämiseksi. Verohallinnossa ja patentti- ja rekisterihallituksen oikeushenkilörekistereissä on tavoitteena ottaa käyttöön yleinen ja yhteinen yritystunnusjärjestelmä. Tunnisteenä käytetään liike- ja yhteisötunnusta. Yleinen tunnusjärjestelmä on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 1999 alusta. Ensi vaiheessa laajennetaan liike- ja yhteisötunnuksen antamista verohallinnossa siten, että sen voivat saada myös luonnolliset henkilöt. Liike- ja yhteisötunnusten antaminen luonnollisille henkilöille on tarkoitus aloittaa vuoden 1998 alusta. Luonnolliset henkilöt voivat tämän jälkeen käyttää tunnisteenään elinkeinotoimintaan liittyvissä yhteyksissä muuta kuin henkilötunnusta. Tunnusjärjestelmän laajentamisen yhteydessä jo ennen yleisen tunnusjärjestelmän käyttöönottoa on tarkoituksenmukaista siirtää verohallinnossa julkiseen tunnusjärjestelmään.

Tämän vuoksi esitetään, että jokaisella olisi oikeus saada verohallinnon ylläpitämästä liike- ja yhteisötunnusrekisteristä tiedot liike- ja yhteisötunnuksesta, nimestä, kotikunnasta ja osoitteesta, oikeudellisesta muodosta sekä liike- ja yhteisötunnuksen voimassaoloajasta.

Tiedot vastaavat sisällöltään tilastokeskukselle luovutettavia tietoja. Liike- ja yhteisötunnusrekisterin julkisuus laajenisi kuitenkin siten, että se ulottuisi myös niin sanottuihin verohallinnon rekisteröintiyksiköihin. Tällaisia ovat muun muassa yhteisetuudet, rekisteröimättömät osakeyhtiöt ja verotusyhtymät kuten kiinteistöyhtymät.

Tietojen luovuttamiseen verohallinnon ylläpitämästä liike- ja yhteisötunnusrekisteristä liittyisi eräitä rajoituksia. Yleisten asiakirjain julkisuudesta annettua lakia (83/1951) sovelletaan viranomaisten julkisiin asiakirjoihin. Siten yksityistä luonnollista henkilöä koskevien tietojen luovuttamiseen massaluovutuksena sovelletaan mainitussa laissa säädettyjä rajoituksia. Rajoitukset eivät koskisi muun muassa liikkeen- ja ammatinharjoittajien tietojen luovuttamista.

Liike- ja yhteisötunnusrekisterin tulisi olla julkinen vuoden 1998 alusta. Tätä koskeva säännös ehdotetaan sisällytettäväksi verotusmenettelystä annettuun lakiin.

1.3. Oikaisulautakunta

Tulo- ja varallisuusverotuksessa, perintö- ja lahjaverotuksessa ja kiinteistöverotuksessa ensiasteen oikaisumenettelynä on verotuksen oikaisulautakunnalle tehtävä oikaisuvaatimus. Oikaisulautakunnassa käsitellään ne verovelvollisten tekemät oikaisuvaatimukset, joita ei ole verovirastossa hyväksytty kokonaan. Lisäksi kaikki veronsaajien puolesta tehdyt oikaisuvaatimukset käsitellään oikaisulautakunnassa.

Jokaisessa veropiirissä on verotuksen oikaisulautakunta. Lisäksi lautakunnassa voi olla kuntakohtaisia jaostoja. Oikaisulautakunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kustakin veropiiriin kuuluvasta kunnasta vähintään kolme jäsentä. Nykyisten oikaisulautakuntien toimikausi päättyy tämän vuoden lopussa.

Valtiovarainministeriössä on valmisteilla oikaisulautakuntia koskeva uudistus. Verotuksen oikeusturvatyöryhmä esitti välimietinnössään (VM Työryhmämuistio 17:1997) muun muassa oikaisulautakunnan muuttamista verovirastokohtaiseksi, lautakunnan jäsenten asiantuntemuksen parantamista, asioiden käsittelyn jakamista lautakunnan ja puheenjohtajan kesken sekä lautakunnan toimivallan laajentamista koskemaan arvonlisäverotusta ja enakkoperintää. Lisäksi työryhmä esitti nykyisten oikaisulautakuntien toimi-

kauden jatkamista siten, että ehdotuksen toteuttamiselle jäisi riittävästi aikaa. Työryhmän ehdotuksista valtiovarainministeriö pyysi lausunnon keskeisiltä viranomaisilta, keskusvirastoilta, keskusjärjestöiltä ja työmarkkinajärjestöiltä.

Eduskunta on vastauksessaan (EV 86/1997 vp) hallituksen esitykseen laiksi verohallintolain muuttamisesta (HE 51/1997 vp) edellyttänyt, että oikaisulautakuntia koskevat lainsäädäntökysymykset saatetaan eduskunnan päätettäväksi syksyllä 1997 ja että tässä yhteydessä otetaan käyttöön erityinen konserniveroviraston käsittelemiä asioita käsittelevä oikaisulautakunta.

Hallituksen tarkoituksena on antaa tämän vuoden aikana esitys eduskunnalle oikaisulautakuntia koskevaksi uudistukseksi. Konserniverokeskus aloittaa toimintansa vuoden 1998 alussa. Konserniverokeskukselle voi tulla oikaisuasioita käsiteltäväksi aikaisintaan syksyllä 1998. Koska nykyisten oikaisulautakuntien toimikausi päättyy tämän vuoden loppuun ja uudistuksen edellyttämään lainsäädäntötyöhön sekä hallinnolliseen valmisteluun tarvitaan riittävästi aikaa, esitetään nykyisten oikaisulautakuntien toimikautta jatkettavaksi heinäkuun 1998 loppuun.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole olennaisia taloudellisia eikä hallinnollisia vaikutuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkатыönä valtiovarainministeriössä. Liike- ja yhteisötunnuksen julkisuutta on valmisteltu patenti- ja rekiste-

rihallituksen ja verohallituksen yhteisessä projektissa osana yhteisen yritystunnusjärjestelmän käyttöönottoa. Projekti antoi tavoitetta koskevan mietintönsä 28 päivänä toukokuuta 1997. Lisäksi verotuksen oikeusturvatyöryhmä on ehdottanut välimietinnössään (17/1997), että lailla säädettäisiin liike- ja yhteisötunnus julkiseksi ja yleiseksi yritys-toimintaa harjoittavien yksilöintitunnukseksi.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Suhde Euroopan yhteisön säännöksiin

Yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY eli niin sanottu tietosuojadirektiivi on saatettava jäsenvaltioissa voimaan 24 päivänä lokakuuta 1998 mennessä. Direktiivin 8 artiklan 7 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on määriteltävä ne olosuhteet, joiden vallitessa henkilönnumeroa tai muuta yleistä tunnistetta voidaan käsitellä. Direktiivissä tarkoitettuna muuna yleisenä tunnisteenä voidaan pitää luonnollisille henkilöille annettavaa liike- ja yhteisötunnusta. Tähän liittyviin kysymyksiin on tarkoitus palata myöhemmin annettavilla esityksillä.

5. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1998.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/1995) 95 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1122/1996, ja
lisätään lakiin uusi 93 a § seuraavasti:

93 a §

Liike- ja yhteisötunnusrekisterin julkisuus

Jokaisella on oikeus saada verohallinnon ylläpitämästä liike- ja yhteisötunnusrekisteristä seuraavat tiedot:

- 1) liike- ja yhteisötunnus;
- 2) nimi;
- 3) kotikunta ja osoite;
- 4) oikeudellinen muoto;
- 5) liike- ja yhteisötunnuksen voimassaoloaika.

95 §

Lain voimaantulo

Tällä lailla kumotun verotuslain verotustietojen julkisuutta, salassapitoa, tietojen luovutusta ja salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vuoden 1999 loppuun. Näitä säännöksiä sovelletaan myös perintö- ja lahjaverotuksessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

2.

Laki**verohallintolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun verohallintolain (1557/1995) 14 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1263/1996, ja
lisätään 15 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

14 §

Voimaantulo

Tällä lailla kumotun verohallintolain 5 a §:n säännöksiä oikeudesta tietojen omaaloitteiseen luovuttamiseen sovelletaan kuitenkin vuoden 1999 loppuun.

15 §

Siirtymäsäännös

Sen estämättä, mitä säädetään verotuksen oikaisulautakunnan toimikaudesta, vuoden 1997 lopussa toimiva verotuksen oikaisulautakunta jatkaa tehtävässään 31 päivään heinäkuuta 1998.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

3.

Laki**ennakkoperintälain 60 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun ennakkoperintälain (1118/1996) 60 § seuraavasti:

60 §

Tietojen julkisuutta, salassapitoa ja luovuttamista koskeva siirtymäsäännös

Tällä lailla kumotun ennakkoperintälain 6 a ja 6 b §:n säännöksiä ennakkoperintärekisterin julkisuudesta sekä rekisteristä poistamista koskevan tiedon julkaisemisesta ja tiedottamisesta sovelletaan vuoden 1999 lop-

puun. Kumotun lain 13 §:n säännöksiä tietojen luovuttamisesta ennakonpidätyksen toimittamista varten sekä 61 §:n säännöksiä salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta säädetystä rangaistuksesta sovelletaan niinkään vuoden 1999 loppuun.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

4.

Laki**varainsiirtoverolain 64 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 64 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1262/1996, seuraavasti:

64 §

Veron maksaminen ja menettely

sovelletaan vuoden 1999 loppuun leimaverolain 100 c, 100 d, 101 a ja 101 b §:n säännöksiä.

Varainsiirtoveroa koskevien tietojen ja asiakirjojen salassapitoon ja luovuttamiseen sekä salassapitovelvollisuuden rikkomiseen

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

Helsingissä 9 päivänä lokakuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Arja Alho*

1.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun lain (1558/1995)
 95 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1122/1996, ja
lisätään lakiin uusi 93 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

93 a §

Liike- ja yhteisötunnusrekisterin julkisuus

*Jokaisella on oikeus saada verohallinnon
 ylläpitämästä liike- ja yhteisötunnusrekiste-
 ristä seuraavat tiedot:*

- 1) liike- ja yhteisötunnus;*
- 2) nimi;*
- 3) kotikunta ja osoite;*
- 4) oikeudellinen muoto;*
- 5) liike- ja yhteisötunnuksen voimassaolo-
 aika.*

95 §

Lain voimaantulo

Tällä lailla kumotun verotuslain verotustie-
 tojen julkisuutta, salassapitoa, tietojen luovu-
 tusta ja salassapitovelvollisuuden rikkomista
 koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin
 vuoden 1997 loppuun. *Kumotun lain mainit-
 tuja* säännöksiä sovelletaan *tarvittaessa* myös
 perintö- ja lahjaverotuksessa.

Tällä lailla kumotun verotuslain verotustie-
 tojen julkisuutta, salassapitoa, tietojen luovu-
 tusta ja salassapitovelvollisuuden rikkomista
 koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin
 vuoden 1999 loppuun. Näitä säännöksiä so-
 velletaan myös perintö- ja lahjaverotuksessa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 199 .*

2.

Laki**verohallintolain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 18 päivänä joulukuuta 1995 annetun verohallintolain (1557/1995) 14 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1263/1996, ja
lisätään 15 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

14 §

Voimaantulo

 Tällä lailla kumotun verohallintolain 5 a §:n säännöksiä oikeudesta tietojen omaloitteiseen luovuttamiseen sovelletaan kuitenkin vuoden 1997 loppuun.

 Tällä lailla kumotun verohallintolain 5 a §:n säännöksiä oikeudesta tietojen omaloitteiseen luovuttamiseen sovelletaan kuitenkin vuoden 1999 loppuun.

15 §

Siirtymäsäännös

Sen estämättä, mitä säädetään verotuksen oikaisulautakunnan toimikaudesta, vuoden 1997 lopussa toimiva verotuksen oikaisulautakunta jatkaa tehtävässään 31 päivään heinäkuuta 1998.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

3.

Laki**ennakkoperintälain 60 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun ennakkoperintälain (1118/1996) 60 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

60 §

Tietojen julkisuutta, salassapitoa ja luovuttamista koskeva siirtymäsäännös

Tällä lailla kumotun ennakkoperintälain 6 a ja 6 b §:n säännöksiä ennakkoperintäkisterin julkisuudesta sekä rekisteristä poistamista koskevan tiedon julkaisemisesta ja tiedottamisesta sovelletaan vuoden 1997 loppuun. Kumotun lain 13 §:n säännöksiä tietojen luovuttamisesta ennakonpidätyksen toimittamista varten sekä 61 §:n säännöksiä salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta säädetystä rangaistuksesta sovelletaan niinkään vuoden 1997 loppuun.

Ehdotus

60 §

Tietojen julkisuutta, salassapitoa ja luovuttamista koskeva siirtymäsäännös

Tällä lailla kumotun ennakkoperintälain 6 a ja 6 b §:n säännöksiä ennakkoperintäkisterin julkisuudesta sekä rekisteristä poistamista koskevan tiedon julkaisemisesta ja tiedottamisesta sovelletaan vuoden 1999 loppuun. Kumotun lain 13 §:n säännöksiä tietojen luovuttamisesta ennakonpidätyksen toimittamista varten sekä 61 §:n säännöksiä salassapitovelvollisuudesta ja sen rikkomisesta säädetystä rangaistuksesta sovelletaan niinkään vuoden 1999 loppuun.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .*

4.

Laki**varainsiirtoverolain 64 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 29 päivänä marraskuuta 1996 annetun varainsiirtoverolain (931/1996) 64 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1262/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

64 §

Veron maksaminen ja menettely

Varainsiirtoveroa koskevien tietojen ja asiakirjojen salassapitoon ja luovuttamiseen sekä salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sovelletaan vuoden 1997 loppuun leimaverolain 100 c, 100 d, 101 a ja 101 b §:n säännöksiä.

Varainsiirtoveroa koskevien tietojen ja asiakirjojen salassapitoon ja luovuttamiseen sekä salassapitovelvollisuuden rikkomiseen sovelletaan vuoden 1999 loppuun leimaverolain 100 c, 100 d, 101 a ja 101 b §:n säännöksiä.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

